

Dvadsiaty siedmy FORFEST 2016

XXVII. ročník Festivalu FORFEST CZECH REPUBLIC - Medzinárodný festival súčasného umenia s duchovným zameraním sa konal opäť v štyroch mestách: Kroměříž, Olomouc, Praha, Bratislava, avšak ťažisko diania spočívalo v hlavnom jedenásťdennom bloku v Kroměříži (17.6. - 28.6. 2016)

Na festivale 2016 participovali popredné české aj zahraničné inštitúcie, umelecké asociácie a skladatelia a interpreti z 12 krajín Európy, zámoria, Afriky a Ázie (Nemecko, Francúzsko, Macedónsko, Taliansko, Srbsko, Chorvátsko, Rakúsko, Slovenská republika, Česká republika, USA, Južná Kórea a Uganda). Festival tohto roku opäť získal osobnú záštitu ministra kultúry ČR pána Mgr. Daniela Hermana a ďalších inštitúcií (Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy, Česká komisia pre UNESCO, Arcibiskupstvo Olomouc a Mgr. J. Němec starosta mesta Kroměříž). Program XXVII. festivalového ročníka obsahoval v reprezentatívnom výbere 27 hlavných podujatí z toho 20 koncertov, 3 doobedňajšie posluchové koncerty, 3 výstavy a týždenné kompozičné kurzy pre mladých skladateľov s medzinárodnou účasťou.

Ako aj v predošlých rokoch festivalové koncerty prinášali väčšinou svetové a české premiéry diel vytvorených v posledných dvoch desaťročiach 20. a 21. storočia - autorov moravských, českých, nemeckých, slovenských, amerických, talianskych, anglických, srbských, argentínskych, ugandských. Len zriedkavo zazneli diela klasikov 20. storočia (B. Martinů, L. Janáček, A. Schönberg, A. Webern). Oslávili sa výročia narodenín českej autorky Ivany Loudovej (75), najväčšieho rakúskeho skladateľa Friedricha Cerhu (90) a slovenského profesora Ladislava Kupkoviča (80), žijúceho dlhšie v Nemecku, ktorý zosnul náhle 15. júna 2016.

Festival začal štýlovou introdukciou v podobe autorského posluchového koncertu v Záhradnom ateliéri z diel renomovaného francúzskeho skladateľa Nicolasa Zourabichviliho. Odznali dve verzie Messe de Saint-Georges z roku 1976 a prepracovaná verzia z roku 2008, dielo komplexného a expresívneho charakteru.

Úvodný koncert na kroměřížskom Arcibiskupskom zámku patril mladému s nadšením hrájúcemu slovenskému súboru Quasars Ensemble - v poradí už štvrté vystúpenie v rámci histórie festivalu. Prínosom tohto 12-členného komorného telesa boli skladby Witolda Lutoslawského - elegantné severopolské „Tanečné prelúdiá“ z roku 1959, z prvej tvorivej periódy, rytmicky zábavná a vábivá „Kuchynská revue“ (1927) s tangom Bohuslava Martinů a kompozície troch slovenských skladateľov. Známeho hudobného teoretika, straníckeho funkcionára a profesora VŠMU za totality Ota Ferenczyho „Concertino“ pre 10 nástrojov z roku 1948/1974 - Bartókovsky inšpirované, miestami znejúce symfonicky, so záverečnou vírivou ľudovou veselnicou a dvoch slovenských autorov z mladšej generácie, ktoré zazneli v českej premiére. Kompozícia „51“ Boška Milakoviča pre sedem nástrojov s použitím mikrintervalov, v pomalom tempe, upútala témbovými kvalitami a vyčistila dojem zo zvukovo miestami preexponovanej Kuchynskej revue B. Martinů. „Organismo“ Ivana Buffu - dirigenta súboru Quasars, ohromilo vysokou energiou až žhavosťou výrazu a inštrumentálnym pohybom jednotlivých dynamicky vypätých línií, hustou zvukovo-tematickou štruktúrou. Dielo podané s veľkou erudíciou v interpretácii, prezrádzajúce začínajúcu zrelosť mladého autora.

Dramaturgia festivalu spolupracuje dlhodobo aj so slovenskou hudobnou a výtvarnou scénou, čo má pre Slovensko nemalý význam. Tohto roku bola výstava slovenskej maliarky a germanistky Dr. Elzy Sivákovej - jej mákko ladené maľby predstavujú prierez tvorbou, portréty, akty, zátišia, krajinky. Je to práve figúra, ktorá dominuje v jej umeleckom úsilí, tvar pevne uzavretý obrysou líniou.

Výstavný blok doplnil mladý český sochár a teoretik Ján Buchta, ktorého komorné plastiky štylizované s veľkým vkusom sme mohli vidieť počas festivalového týždňa v priestornej malebnej predsále Snemovej sály arcibiskupského zámku.

Posluchový autorský koncert tohtoročného jubilanta, brnenského skladateľa Rudolfa Ružičku priniesol detailný náhľad do celoživotného diela medzinárodne uznávaného autora - nestora českej elektroakustickej hudby. Z nahrávok, ktoré niesli grécke a latinské tituly, sme počuli už víťaznú a sugestívnu, čisto inštrumentálnu „Tibiu“ (1. cena v Paríži na súťaži) pre sopránový saxofón so sprievodom elektroakustických zvukov, založených na počítačovom kompozičnom programe, umožňujúcom tvorbu melodických a rytmických postupov s možnosťou vytvárať vlastné rytmické útvary. Druhá pôsobivá „Rosa sepulcreti“ pre barytón a syntetizér na text J. Nerudu v latinskom

preklade-prebásnení Dr. Šprincla nás zaujala hlbokou expresiou a tragickosťou. Ako prvá zaznela skladba „Cantata ae ae“ pre zmiešaný zbor na latinský text Jana Nováka, potom „Cantata ai ai“ pre mezzosoprán, basbarytón, komorný zbor a elektroakustické zvuky. Tiež „Anna“ pre recitátora a elektroakustiku opäť na latinský text Jana Nováka, skladateľa a básnika píšuceho v latine. Prof. Růžička vytvoril aj skladby so starogréckymi textami a názvami. Počuli sme časti z „Ejrené“ (Mier) a „Ódu na Afroditu“ pre soprán a harfu na text Sappó. Zaznel aj úryvok z „Concertina“ pre harfu a elektroakustické zvuky. Mestu Bratislava venoval elektroakustickú skladbu „Posoniensia“ (zaznela pred rokmi v Bratislave v EA štúdiu Slovenského rozhlasu).

Neobyčajný organový projekt „Michna ako inšpirátor súčasnej organovej hudby“ medzinárodne pôsobiaceho Prof. Jaroslava Tůmu sa konal v Olomouckej katedrále na témy známeho barokového autora Adama Václava Michnu z Otradovic. Rozsahom veľká improvizačná hudba organistu s erudíciou znalca rôznych štýlov bola rozčlenená do 13-tich častí s dobovými názvami. V každej časti, sa objavila krátka citácia z cyklu Lutna česká s následnými rôznymi štýlovými improvizáciami. Prvé tri vyvrcholili stavebne mohutným volúmenom organového pléna. Stred patril rozjímavej hudbe v stredných tempách s kontrastnými časťami, niekde v štýle Césara Francka, inde s brahmsovskou zvukovosťou. Záverečné improvizácie posledného veľkého „romantika“ v Olomouckej katedrále Sv. Václava potvrdili vysokú nástrojovú a hudobne-mysliteľskú úroveň sólistu.

Po dlhých rokoch opäť zavítala na festival vynikajúca nemecká organistka Ruth Forsbach, ktorá má okrem iného neprehraditeľnú zásluhu o propagáciu českej hudby v Európe. Významne pomohla v začiatkoch práve Evanjelickému konzervatóriu v Kroměříži. Jej projekt "Aspekty nemeckej organovej hudby 1985 - 2015" predstavil hudbu piatich autorov zo Severného Westfálska. Od začiatku organistka zaujala chorálovou meditáciou na pašiové rozprávanie Márie Magdalény zosnulého Henninga Frederichsa, ďalej návratom k harmonickému hedonizmu čisto akordického rázu Trauermarschom zo „Života sv., Františka“ od Lutza-Wernera Hesseho. Odznela „Fabula rasa“ Jurga Baura, „Fünf Intonationen aus Concerto spirituale“ (Šiesty anjel-Kaddiš pre L. Nona) Oskara Gottlieba Blarra a záverečná výborne vystavaná a gradovaná „Sonáta, op. 78“ z roku 2015 od Stefana Heuckeho (autor bol osobne prítomný) - program svedčiaci o veľkom rozhlade sólistky.

V slávnej obrazárni kroměřížskeho zámku sa predstavila vtipným podaním, situačným humorom, väčšinou však hlbokým stvárnením piesní česká sopranistka Kristína Valoušková spolu s flautistkou Lenkou Kozderkovou a v ostatných skladbách s gitaristkou Olgou Sochorovou, v kompozíciách Ivany Loudovej (Piesne na Morgensterna), Petra Ebena (Piesne k lutne na stredovekú poéziu), nemeckého skladateľa Paula Dessaua (Fünf Lieder nach Worten von Eva Strittmatter) z roku 1969, Petera Grahama a Michaela Levinasa. Bolo to skutočne intímne soiré s obdivuhodnou súhrou.

Miestny hudobný život v Kroměříži sa dnes môže pýšiť radom výkonných umelcov, ktorí tu trvalo žijú: popri už známych menách ako je dirigent Tomáš Netopil, klavirista Karel Košárek, je tu aj Petrof Piano Trio v zložení: Martina Schulmeisterová, Jan Schulmeister, Kamil Žvak. Súbor bravúrne a s vášňou zahral Klavírne trio Ondreja Kukala s názvom "Boj s pádom" a „Kreutzerovu sonátu“ Leoša Janáčka v aranžovaní Miloša Štědroňa.

Brněnská výtvarníčka Marie Plotěná vystavovala v Knižnici Kroměřížska svoje poetické maľby a vtipom a aforizmom (aj politickým) sršiace kresby s hudobnou tematikou.

Blok medzinárodnej súťaže MUSICA NOVA, ktorú organizuje Spoločnosť pre elektroakustickú hudbu, predstavil výrazne osobnosti mladej svetovej scény.- Úvodom kompozíciu „Metal“ Belgičana Stun Govaere, druhá bola veľmi pútavá skladba „Neshamah“ (Dych) španielskeho autora Joao Pedro Olivieri, nasledovala Huberta Howeho (USA) „Inharmonic Fantasy č. 4“, štvrtá „Translucency“ od Japonky Haruky Hirayama a posledná skladba bola od českého autora Michala Rataja „Small Imprints“, ktorý uviedol už niekoľko krát na Forfeste svoje priestorové kompozície.

Napriek tomu, že je Forfest predovšetkým festivalom autorským, venuje zvýšenú pozornosť interpretačným osobnostiam domácim aj zahraničným. K domácim patrí violončelové duo Doc. Jiřího Hoška a Dominiky Weis Hoškovej, ktoré sa v poslednej dobe zaoberá najmä osobitou interpretáciou židovskej hudby, piesní, nápevov a náročnej tvorbe pre tento nástroj. Z pera pražského židovského autora Davida Poppera sme počuli „Suitu pre dve čelá“ (Modlitba-Prosba a virtuózna Židovská pieseň). Odznela aj modlitba ku Dňu uzmierenia Maxa Brucha a suita Ernesta Blocha „From Jewish Life“ ako aj židovské melódie v štýlovej úprave Jiřího Hoška pre dve violončelá. Bol to večer romantickej hudby, sólisti majú pekný tón a vitalitu.

Festivalový jedenásťdenný maratón hudby pokračoval vystúpením Československého komorného dua - Pavel Burdych, CZ - husle, Zuzana Berešová, SK - klavír. Koncert k životnému jubileu niekdajšieho zakladateľa a dirigenta pokrokového inštrumentálneho súboru „Hudby dneška“ v 1963 v Bratislave Ladislava Kupkoviča sa žiaľ zmenil na posmrtný hold autorovi, ktorý niekoľko dní pred koncertom zomrel. Iste je najzaujímavejšou otázkou prečo autor vtedy novátorskej až šokujúcej skladby „Mäso kríža“ s obrovským ázijským gongom a údermi nožov, atď., zmenil svoju orientáciu. Zriekol sa sonorizmu v prospech tonálnej harmónii a písaniu tradičných skladieb? Sonáty z rokov 1991 a 1999, „Téma a 13 variácií“, „Arménske piesne z Garin“ (1989), „Dvojité pochod“, „Kompliment“, „Talizman“, svedčia, že to myslel vážne. Interpreti hrali s oddaním a vysokou profesionalitou. „Suvenýr“ náročná, virtuózna a veľmi efektná skladba, pripomínala štýl skladieb Fritza Kreislera, salónnosť, zo začiatku 20. storočia, obdobia secesie.

Taliansky gitarový ensemble Quartetto Apeiron uviedol s veľkým úspechom české premiéry štyroch autorov. Najprv dve skladby renomovaného amerického skladateľa Daniela Kessnera – „Reverberance“ (Dozvuk) - chorál s nádhernou melódiou v klastroch v trojitom pianissime a „Suite for four Guitars“, v ktorej sme ocenili rytmickú prekvapivosť, zvukovú inteligenciu, pulzujúcu horizontálnosť s „náhodnými“ akcentmi, zastretú poetickosť v Nuage a úchvatné hédonistické momenty v poslednom Allegre leggiere. - Mimoriadny zážitok, až vrchol festivalu.- Talianska skladateľka Ada Gentile v „Rarefatte aggregazioni“ v novom zoskupení zvukov rozozvučala hmatník aj trilkami a decentnými údermi na drevo, za kobylkou, disponujúc širokou a ukáznenu dynamickou škálou. Miloslav Miletič, srbský autor, ktorý študoval v Prahe, zanechal svoj predošlý hudobný jazyk a obrátil sa k tradičnejšej hudbe v „Burdónovej Suite“ - príjemná hudba s príkladnou súhrou. Štvorčlennému gitarovému súboru, pre ktorý dodnes existuje len málo skladieb, venoval svoju meditatívnu a rytmicky náročnú kompozíciu „Music For Miniature Landscapes“ tiež skladateľ Desmond Clarke (United Kingdom).

Projekt „F.O.R.F.E.S.T“ mladých autorskej dvojice Daniely Andršovej (spev) a Petra Vaculoviča (viola + elektronika) mal vtip a nápaditosť inšpirácie. Výsledný obraz je akousi multimedialnou udalosťou s viacerými časťami s primátom violy a kritickým video-pohľadom na zahlcujúci hluk supermarketov.

S novým, tematicky vyhraneným programom vystúpil brnenský Miloslav Ištvan Quartet (Alexej Aslamas, Jan Bělohlávek, Stanislav Vacek, Štěpán Filípek). Prvé číslo s nádherným „Quadricinium Fidium“ patrilo mimoriadnej osobnosti moravskej generácie, Jánovi Novákovi, ktorý bol nútený emigrovať z vlasti za éry komunizmu do Talianska a Nemecka. Forfest uctil jeho tvorbu už predtým uvedením jeho sláčikových kvartet, ktoré sú jedným zo základných kameňov moravskej modernej komornej hudby, s charakteristickým vrúcny, plynulým a kantabilným mélosom, a modernou postmartinúovskou harmóniou. V premiére Antona Aslamasa „V štýle starých majstrov“ z roku 2015 sa súbor zaskvel svojimi mimoriadnymi kvalitami. Dnes je zaradený medzi popredné české komorné združenia. Američana Johna Zorneho „Kol Nidre“ (1999) hralo kvarteto v plnom nasadení, s hutným zvukom a pozornosťou k detailu. Skladba sa veľmi páčila aj zahraničnému publiku. Ocenenie patrí aj nedávno napísaným dvom skladbám z 21. storočia Ondreja Štochla „Rozcestí“ (2014) a „Words Without Thoughts“ (Slová bez myšlienok, 2016), inšpirovaná Shakespearovým „Hamletom“ od Slavomíra Hořínka. Prekvapivý názov evokuje názvy z minulosti „Piesne bez slov“. Poslednou skladbou večera „Zatemnená krajina“ Miloslava Ištvana si zaslúžilo kvarteto dlhotrvajúci potlesk...

Fenomenálny sólista na bicie nástroje Čecho-Nemec a svetobežník Tomáš Ondrůšek pozval k svojmu vystúpeniu kolegov z Ugandy (Ugandan Dancers Band), kde v súčasnosti pôsobí na tamjšej univerzite. Autorský premiérový projekt pre Sálu Terrenu kroměřížskeho zámku, inšpirovaný africkými štýlmi mal úspech, obzvlášť u mladšieho obecnstva. Pohybová a improvizatívna zložka Ondrůškovho farebného hudobného myslenia zámerne stiera hranice medzi európskym a etnickým svetom dnešnej hudby.

Medzinárodné Duo SoliPse, ktoré tvoria pôvodom macedónska flautistka Elena Stojceska a francúzsky gitarista Romain Petiot, zažiarilo v sviežich skladbách desaťročia medzinárodne známeho Rusa Edisona Denisova a v premiére talianskej „Liebes-lied“ pre flautu a gitaru od Massimiliana Messierioho. Mimoriadne farebné bolo tiež vykonanie diela známeho japonského autora Tore Takemitsu – „Toward the sea“ pre altovú flautu a gitaru. Zaznel aj populárny Argentínec Astor Piazzolla „Dejiny tanga“ pre flautu a gitaru a známi publikovaní francúzski gitaroví autori Vincent Airault – „Nocturno diurno“, Philippe Hurel – „Eolia“ pre sólo flautu a cenami ovenčená rumunská autorka z Bukurešti Doina Rotaru - „Spiralis“ pre altovú flautu a gitaru.

Autorský posluchový koncert brnenského skladateľa Pavla Slezáka priniesol jeho „Symfóniu č. 7“ (Regina corona Mediatricis), op. 95. k jeho 75. výročiu narodenia.

Významný americký gitarista William Feasley sa niekoľko krát prezentoval na festivale Forfest. Posledný raz s multimedialným projektom audio-vizualizácie cyklu malieb svojho otca. Tohto roku vystúpil s hobojistkou Emily Tsai z južnej Kórey s rekordným počtom svetových premiér (5), vrátane diela českého autora Vojtecha Mojžiša / Dreaming Figures /, s reprízovaným jeho dielom „Slavkovské slnko“, inšpirovaným historickou napoleonskou bitkou pri Slavkove, ktorá značne zmenila mapu Európy. V podaní Feasleyho mala skladba potrebnú mužskú razanciu. Komplikované dielo kladie na interpreta vysoké nároky, ktoré zvládol s vkusom zrelého hudobníka. Duo sa zaslúžilo o predvedenie nasledovných premiér skladateľov strednej a staršej generácie s tanečným espiritom na jednej strane a závažným vyznením na strane druhej (Marcello Ferraris - Taliansko, Richard Greene, Peter Madlem a Ronald Pearl - USA a Jose Lezcano – Španielsko).

Posluchový koncert k životnému jubileu (75) skladateľky Ivany Loudovej zhrnul v skratke syntetické, premyslené, zrelé dielo poprednej českej autorky v reprezentatívnom výbere: „Sólo pre kráľa Dávida“, „Dvojkonzert pre husle, bicie a sláčky“, „Pražské imaginácie“, „Milosrdný Samaritán“, „Sinfonia Numerica“.

Taliansky violončelista Nicola Baroni, ktorý hral v zaujímavých projektoch v predošliých rokoch na festivale, venoval svoj elektro-akustický projekt „Hyper cello“ odkazu diela Franza Kafku. Jeho predvedenie a novátorská dramaturgia si zaslúžia uznanie. Vybral si poviedky (Pred súdom, Pranie byť Indiánom, Stromy) pre štvorčasťovú interakciu čela s počítačovým špeciálnym programom, prebiehajúcu v reálnom čase. Metóda jeho voľného tvorenia skladby používa augmentácie, diminúcie, a iné skladateľské „triky“. Začiatok jednotlivých úsekov spoločnej hry s programom udával energickým pohybom sláčka vo vzduchu smerom od seba, vydeľujúc tým reálny zvuk čela a mierne opozdené začiatky následne tvorených niekoľko násobných pásiem a zón jedinej zvukovej línie hudby. Forfest je otvorený zdravému experimentovaniu.

Irena a Vojtěch Havlovi sa prezentovali premiérovým cyklom pre Kvetnú záhradu s poetickým názvom „Sláčikom“, - vlastne hudbou ticha, vnútornou introspekciou otvorenej duše, vyšším preduchovneným „minimálom“ s malým tónovým ambitom (niekedy len šesť tónov), tvoriac pravú hudbu, bokom od všetkých štýlov, tragédií a hrdinských tém klasiky a romantizmu. Vo formálne voľnej suite pre altovú a tenorovú violu da gambu a tape, kombinovali vokály s hudobným sprievodom z pásu a s decentným zvukom tibetských mís a zvonkov. Poskytli nepreberné množstvo cizelovania nuáns komorného descendujúceho harmonicky diatonického zvuku bohatého na alikvotné tóny. Koncerty manželov Havlovcov pôsobia ako „hudobné pohľadkanie“ duše. Poznáme ich charakteristickú techniku hry rovným tónom bez vibráta na črievových strunách ľahkým barokovým sláčikom. V začiatkoch ich pôsobenia sa inšpirovali autentickou interpretáciou starej hudby baroka. Dnes ju vnímame ako osobitný prínos tejto originálnej autorskej dvojice do novej tvorby 21. storočia. Keby žil Arthur Schopenhauer, aforisticky by povedal, parafrázujúc tento koncert: keby filozofia bola ako hudba, bola by to pravá filozofia. V programe znela ešte časove rozsiahla „Na steblo trávy“ – na japonskú poéziu so sprievodom viol da gamba a violončela so záverom tzv. „tapering music“. Vnútorne nás preniesla do krajín Tibetu a ticha. Posledná voľná skladba „Ty plachý vtáčik“ – bola na poéziu Ireny Havlovej. Forfest tohto roku dal možnosť vyznieť aj iným druhom hudby, nielen europocentrickej.

Popoludňajší koncert pražského Tria HO-STO-MOR / Tereza Horáková - husle, Ondřej Štochl - viola, Alena Moravcová - klavír, Jan Tuláček - gitara / priniesol niekoľko moravských, rakúskych, estónskych, českých a nemeckých skladieb v subtílny dynamike s zacielením na výrazový detail. „Fialová izba“ pre husle a gitaru Ondreja Štochla mala zvláštne čaro, v podstate minimalistická kompozícia. V programe sme počuli originálneho moravského autora Pavla Zemeka – Nováka subtílny, zvukomalebné „Svetlo sviečky“ pre gitaru, nemeckého známeho Waltera Zimmermanna „Taula“, Arvo Pärtovu verziu obľúbených „Fratres“ pre husle a klavír, známe skladby pre klavír Arnolda Schönberga – „Sechs kleine Klavier Stücke“ op. 19, málo hrané Anton Webernove „Vier Stücke op. 7“ pre husle a klavír a „Trio pre husle, violu a klavír“ nemeckého súčasného autora Alberta Breiera.

Rakúska klaviristka gréckeho pôvodu Janna Polyzoides sa objavovala pravidelne v programoch festivalu počas deväťdesiatych rokov v rade viedenských komorných súborov. V predposlednom koncerte Forfestu 2016 predniesla cenný poetický cyklus miniatúr 42 skladieb najslávnejšieho rakúskeho tohoročného jubilanta - autora Friedricha Cerhu (90). Po stránke interpretačnej to bol mimoriadny výkon. Zrelá umelkyňa s kultivovaným prednesom a zmyslom pre vycizelovaný detail, dynamické odtiene až po znejúce super pianissimá. V krátkych skladbách Cerhu inteligentne

vystavala dramatický oblúk, rôzne nálady a v jej podaní nechýba ani mužná dynamická priebojnosť. Dlhý takmer hodinový cyklus „Slowakische Erinnerungen aus der Kindheit“ (1988) - Spomienky na detstvo na Slovensku (42 Pieces for piano sólo) zachycovali zážitky z miest ako sú Myjava, Holíč, Senica, ľudový tanec z Perneku, Gajary, Brezová, Gbely, Kúty, Dobrá voda, Nové Mesto, V temných údoliach Trnavy, Trenčín, Na rieke Váh. Ale aj z Moravy - Hodonín, Moravská elégia, a západného Maďarska Zámok v Csethe, Zámok Szomolányi.

Interpretka venovala svoj koncert aj uvedeniu šiestich skladieb ďalšieho rakúskeho autora – jubilanta - Ivána Eröda (nar.1936).

Dramaturgickým a interpretačným vrcholom Forfestu bol koncert Ensemblu Opera Diversa pod názvom „Pocta Františkovi Gregorovi Emmertovi“, v chráme Sv. Mórica, 28. júna, vďaka bezpečnému vedeniu mladej ambicióznej dirigentky Gabriely Tardonovej a vášnivo až extaticky hrajúcemu slovenskému huslistovi Milanovi Paľovi. „Meditace o zjevení vzkříšeného Pána“, ktoré sú svojskou, formou a harmonicky voľne plynúcou a nekonečne modulujúcou kompozíciou pre husle sólo, M. Paľa pretransformoval až za jej emocionálny zenit. Emmert a Paľa doslova uchvátili v kompozične výrazovom až ohromujúcom trojčasťovom diele „Jákov zápas“ pre violu a sláčiky, kde Paľa nasadil počiatkové forte s tempom rubato, aby sa ďalej pohyboval často na hranici zvuku violy, ozvlášťujúč úseky hudobnej štruktúry niekedy neustrážiteľných tém, večne plynúcej, „až fraktálovite sa rozplývajúcej“ formy. Emmert má nečakané a netradičné závery skladieb, v poslednom takte odchádza zvuk zvláštnou „únikovou“ husľovou figúrou. Emmertove skladby pre soprán a organ – „Devět žalmových písní I a II.“ ako aj „Modlitba“ pre organ patria duchovnému založeniu skladateľa, jeho kontemplácii a intuitívnemu komponovaniu, so zvláštnymi ustavične modulujúcimi akordmi v každom takte.

Zaujali aj ostatné skladby. „Trzy utwory w starym stylu“ pre sláčiky Henryka Mikolaja Góreckého, prekvapili nádhernou lyrickou melodiou a harmóniou z periódy 80 rokov, keď zavrhol serializmus predošlej éry. Podobné epitety peknej, harmonicky éterickej, hlboko duchovne vyznievajúcej skladby možno udeliť moravskému autorovi Ondřejovi Kyasovi v „Introituse“ pre sláčikový orchester a estónskemu skladateľovi Toivo Tulevovi v 13 minútovej kompozične dobre vystavanej „Kadencii II“ pre sláčiky.

Forfest si získava čím ďalej tým viac aj zahraničných skladateľov a zaniietených interpretov, ktorí sa vyznačujú vynikajúcou úrovňou a ľudskou skromnosťou, nie sú tu zhyčkané hviezdy s vysokými honorárovými požiadavkami, preto Forfest musí ďalej plniť úlohu zástancu novej hudby a tiež tej, ktorá sa predtým nesmela objaviť na pódiumoch totalitnej éry našich národov.

PhDr. Elena Letňanová
letnanova@ba.telecom.sk
Mudroňova 95
811 04 Bratislava
Slovenská republika

00421-2- 6280 4323
Mobil: +421-2-0948 216 075

ELENA LETŇANOVÁ

ročník Festivalu FORFEST CZECH REPUBLIC – Mezinárodní festival současného umění s duchovním zameraním sa konal opäť v štyroch mestách: Kroměříž, Olomouc, Praha, Bratislava, avšak ťažisko diania spočívalo v hlavnom jedenástdennom bloku v Kroměříži (17. 6. – 28. 6. 2016).

Na festivale 2016 participovali popredné české aj zahraničné inštitúcie, umelecké asociácie a skladatelia a interpreti z 12 krajín Európy, zámoria, Afriky a Ázie (Nemecko, Francúzsko, Macedónsko, Taliansko, Srbsko, Chorvátsko, Rakúsko, Slovenská republika, Česká republika, USA, Južná Kórea a Uganda). Festival tohto roku opäť získal osobnú záštitu ministra kultúry ČR Daniela Hermana a ďalších inštitúcií (Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy, Česká komisia pre UNESCO, Arcibiskupstvo Olomouc a starosta mesta Kroměříž Jaroslav Němec). Program XXVII. festivalového ročníka obsahoval v reprezentatívnom výbere 27 hlavných podujatí z toho 20 koncertov, 3 doobedňajšie posluchové koncerty, 3 výstavy a týždenné kompozičné kurzy pre mladých skladateľov s medzinárodnou účasťou. Ako aj v predošliých rokoch festivalové koncerty prinášali väčšinou svetové a české premiéry diel vytvorených v posledných dvoch desaťročiach 20. a 21. storočia – autorov moravských, českých, nemeckých, slovenských, amerických, talianskych, anglických, srbských, argentínskych, ugandských. Len zriedkavo zazneli diela klasikov 20. storočia (B. Martinů, I. Janáček, A. Schönberg, A. Webern). Oslávil sa výročia narodenia českej autorky Ivany Loudovej (75), najväčšieho rakúskeho skladateľa Friedricha Cerhu (90) a slovenského skladateľa a dirigen-

ta Ladislava Kupkoviča (80), žijúceho dlhšie v Nemecku, ktorý zosnul náhle 15. júna 2016. Festival začal štýlovou introdukciou v podobe autorského posluchového koncertu v Záhradnom ateliéri z diel renomovaného francúzskeho skladateľa Nicolasa Zourabichviliho. Odznali dve verzie *Messe de Saint-Georges* z roku 1976 a prepracovaná verzia z roku 2008, dielo komplexného a expresívneho charakteru. Úvodný koncert na kroměřížskom Arcibiskupskom zámku patrilo mladému s nadšením hrajúcemu slovenskému súboru Quasars Ensemble (v poradí už štvrté vystúpenie v rámci histórie festivalu). Prínosom tohto 12-členného komorného telesa boli skladby Witolda Lutosławského – elegantné severopoľské *Tanečné prelúdiá* z roku 1959, z prvej tvorivej periódy, rytmicky zábavná a vábivá *Kuchynská revue* (1927) s tangom Bohuslava Martinů a kompozície troch slovenských skladateľov. Známeho hudobného teoretika, stranického funkcionára a pedagoga VŠMU za totality Ota Ferenczyho *Concertino* pre 10 nástrojov z roku 1948/1974 – Bartókovsky inšpirované, miestami znejúce symfonicky, so záverečnou vírivou ľudovou veselico a dvoch slovenských autorov z mladšej generácie, ktoré zazneli v českej premiére. Kompozícia *51* Boška Milakoviča pre sedem nástrojov s použitím mikrointervalov, v pomalom tempe, upútala témrovými kvalitami a vyčistila dojem zo zvukovo miestami preexponovanej *Kuchynskej revue* B. Martinů. *Organismo* Ivana Buffu – dirigenta súboru Quasars, ohromilo vysokou energiou až zhavosťou výrazu a inštrumentálnym pohybom jednotlivých dynamicky vypätých línií, hustou zvukovo-tematickou štruktúrou. Dielo podané s veľkou erudíciou v interpretácii, prezrádzajúce začínajúcu zrelosť mladého autora.

Dramaturgia festivalu spolupracuje dlhodo-
bo aj so slovenskou hudobnou a výtvarnou
scénou, čo má pre Slovensko nemalý význam.
Tohto roku bola výstava slovenskej maliarky
a germanistky Elsy Sivákovej – jej mätko la-
dené maľby predstavujú prierez tvorbou, por-
tréty, akty, zátišia, krajinky. Je to práve figúra,
ktorá dominuje v jej umeleckom úsilí, tvar
pevne uzavretý obrysou líniou.

Výstavný blok doplnil mladý český sochár a te-
oretik Jan Buchta, ktorého komorné plastiky
štylizované s veľkým vkusom sme mohli vidieť
počas festivalového týždňa v priestornej ma-
lebanej predsále Snemovej sály arcibiskupského
zámku.

Posluchový autorský koncert tohtoročného ju-
bilanta, brnenského skladateľa Rudolfa Růžičku
(nar. 1941) priniesol detailný náhľad do celo-
životného diela medzinárodne uznávaného
autora, nestora českej elektroakustickej hudby.
Z nahrávok, ktoré niesli grécke a latinské tituly,
sme počuli už víťaznú a sugestívnu, čisto instru-
mentálnu *Tibiu* (1. cena v Paríži na súťaži) pre
sopránový saxofón so sprievodom elektroakus-
tických zvukov, založených na počítačovom
kompozičnom programe, umožňujúcom tvorbu
melodických a rytmických postupov s možnos-
ťou vytvárať vlastné rytmické útvary. Druhá
pôsobivá *Rosa sepulcreti* pre barytón a synteti-
zér na text J. Neruda v latinskom preklade-
prebásnení Dr. Šprincla nás zaujala hlbokou
expresiou a tragickosťou. Ako prvá zaznela
skladba *Cantata ae ae ae* pre zmiešaný zbor
na latinský text Jana Nováka, potom *Cantata
ai ai* pre mezzosoprán, basbarytón, komorný
zbor a elektroakustické zvuky. Tiež *Anna* pre
recitátora a elektroakustiku opäť na latinský
text Jana Nováka, skladateľa a básnika píšu-
cho v latine. Rudolf Růžička vytvoril aj skladby
so starogréckymi textami a názvami. Počuli
sme časti z *Ejrené* (Mier) a *Ódu na Afroditu*
pre soprán a harfu na text Sapfó. Zaznel aj úry-

vek z *Concertina* pre harfu a elektroakustické
zvuky. Mestu Bratislava venoval elektroakus-
tickú skladbu *Posoniensia* (zaznela pred rokmi
v Bratislave v EA štúdiu Slovenského rozhlasu).
Neobyčajný organový projekt „Michna ako
inšpirátor súčasnej organovej hudby“ medzi-
národne pôsobiaceho Jaroslava Tůmu sa konal
v Olomouckej katedrále na témy známeho ba-
rokového autora Adama Václava Michnu z Otrá-
dovic. Rozsahom veľká improvizovaná hudba
organistu s erudíciou znalca rôznych štýlov
bola rozčlenená do 13-tich častí s dobovými
názvami. V každej časti, sa objavila krátka citá-
cia z cyklu *Loutna česká* s následnými rôznymi
štýlovými improvizáciami. Prvé tri vyvrcholili
stavebne mohutným volúmenom organového
pléna. Stred patril rozjímavéj hudbe v stredných
tempách s kontrastnými časťami, niekde v štý-
le Césara Francka, inde s brahmsovskou zvukovosťou.
Záverčné improvizácie posledného
veľkého „romantika“ v Olomouckej katedrále
sv. Václava potvrdili vysokú nástrojovú a hu-
dobne-mysliteľskú úroveň sólistu.

Po dlhých rokoch opäť zavítala na festival vy-
nikajúca nemecká organistka Ruth Forsbach,
ktorá má okrem iného neprehliadnuteľné zá-
sluhy o propagáciu českej hudby v Európe.
Významne pomohla v začiatkoch práve Evan-
jelickému konzervatóriu v Kroměříži. Jej pro-
jekt „Aspekty nemeckej organovej hudby
1985–2015“ predstavil hudbu piatich autorov
zo Severného Westfálska. Od začiatku orga-
nistka zaujala chorálovou meditáciou na paš-
iové rozprávanie Márie Magdalény zosnulého
Henninga Frederichsa, ďalej návratom k har-
monickému hedonizmu čisto akordického
rázu *Trauermarschom* zo *Života sv. Fran-
tiška* od Lutza-Wernera Hesseho. Odznela
Fabula rasa Jürga Baura, *Fünf Intonationen
aus Concerto spirituale* (Šiesty anjel-Kaddiš
pre L. Nona) Oskara Gottlieba Blarra a záve-
rečná výborne vystavaná a gradovaná *Sonáta*,

Obr. 1 Petróf Piano Trio, foto Marek Mucha

op. 78 z roku 2015 od Stefana Heuckeho (au-
tor bol osobne prítomný) – program svedčiaci
o veľkom rozhlade sólistky.

V slávnej obrazárni kroměřížského zámku sa
predstavila vtipným podaním, situačným hu-
morom, väčšinou však hlbokým stvárnením
piesní česká sopránistka Kristína Valouško-
vá spolu s flautistkou Lenkou Kozderkovou
a v ostatných skladbách s gitaristkou Olgou
Sochorovou, v kompoziciách Ivany Loudovej
(*Piesne na Morgensterna*), Petra Ebena (*Piesne
k lutne na stredovekú poéziu*), nemeckého sklada-
teľa Paula Dessaua (*Fünf Lieder nach Worten
von Eva Strittmatter*) z roku 1969, Petera Gra-
hama a Michaela Levinasa. Bolo to skutočne
intímne soiré s obdivuhodnou súhrou.

Miestny hudobný život v Kroměříži sa dnes
môže pýšiť radom výkonných umelcov, ktorí
tu trvalo žijú: popri už známych menách ako
je dirigent Tomáš Netopil, klavirista Karel Ko-

šárek, je tu aj Petróf Piano Trio v zložení: Mar-
tina Schulmeisterová (klavír), Jan Schulmeister
(husle), Kamil Žvak (violončelo). Súbor bravú-
rne a s vášňou zahral Klavírne trio Ondřeja
Kukala s názvom *Boj s pádom* a „Kreutzerovu
sonátu“ Leoša Janáčka v aranžovaní Miloša
Štědroňa. Brnenská výtvarníčka Marie Plotěná
vystavovala v knižnici Kroměřížska svoje poe-
tické maľby a vtipom a aforizmom (aj politic-
kým) sršiace kresby s hudobnou tematikou.

Blok medzinárodnej súťaže MUSICA NOVA,
ktorú organizuje Spoločnosť pre elektroakus-
tickú hudbu, predstavil výrazne osobnosti mla-
dej svetovej scény: úvodom kompozíciu *Metal*
Belgičana Stun Govaere, druhá bola veľmi púta-
vá skladba *Neshamah* (Dych) španielskeho au-
tora Joao Pedro Olivieri, nasledovala Huberta
Howeho (USA) *Inharmonic Fantasy* č. 4, štvr-
tá *Translucency* od Japonky Haruky Hirayama
a posledná skladba *Small Imprints* od české-

Obr. 2. Soubor Talianska skladateľka Ada Gentile

ho autora Michala Rataja, ktorý uviedol už niekoľko krát na Forfeste svoje priestorové kompozície.

Napriek tomu, že je Forfest predovšetkým festivalom autorským, venuje zvýšenú pozornosť interpretačným osobnostiam domácim aj zahraničným. K domácim patri violončelové duo Jiřího Hoška a Dominiky Weiss Hoškovej, ktoré sa v poslednej dobe zaoberá najmä osobitou interpretáciou židovskej hudby, piesní, nápevov a náročnej tvorbe pre tento nástroj. Z pera pražského židovského autora Davida Poppera sme počuli *Suitu pre dve čelá (Modlitba-Prosba a virtuózna Židovská pieseň)*. Odznela aj modlitba ku Dňu uzmiernenia Maxa Brucha a suita Ernesta Blocha *From Jewish Life* ako aj židovské melódie v štýlovej úprave Jiřího Hoška pre dve violončelá. Bol to večer romantickej hudby, sólisti majú pekný tón a vitalitu.

Festivalový jedenásťdenný maratón hudby pokračoval vystúpením Československého komorného dua Pavel Burdych (CZ, husle) a Zuzana Berešová (SK, klavír). Koncert k životnému jubileu niekdajšieho zakladateľa a dirigenta pokrokového inštrumentálneho súboru „Hudby dneška“ v 1963 v Bratislave Ladislava Kupkoviča sa žiaľ zmenil na posmrtný hold autorovi, ktorý niekoľko dní pred koncertom zomrel. Iste je najzaujímavejšou otázkou, prečo autor vtedy novátorskej až šokujúcej skladby *Máso kríža* s obrovským ázijským gongom a údermi nožov atď., zmenil svoju orientáciu. Zriekol sa sonorizmu v prospech tonálnej harmónii a písaniu tradičných skladieb? Sonáty z rokov 1991 a 1999, *Téma a 13 variácií*, *Arménske piesne z Garin* (1989), *Dvojité pochod*, *Kompliment*, *Talizman*, svedčia, že to myslel vážne. Interpreti hrali s oddaním a vysokou profesionalitou.

Suvenýr – náročná, virtuózna a veľmi efektívna skladba, pripomínala štýl skladieb Fritza Kreislera, salónnosť zo začiatku 20. storočia, obdobia secesie.

Taliansky gitarový ensemble Quartetto Apeiron uviedol s veľkým úspechom české premiéry štyroch autorov. Najprv dve skladby renomovaného amerického skladateľa Daniela Kessnera – *Reverberance* (Dozvuk) – chorál s nádhernou melódiou v klastroch v trojitom pianissime a *Suite for four Guitars*, v ktorej sme ocenili rytmickú prekvapivosť, zvukovú inteligenciu, pulzujúcu horizontálnosť s „náhodnými“ akcentmi, zastretú poetickosť v Nuage a úchvatné hedonistické momenty v poslednom *Allegre leggiero*. Bol to mimoriadny zážitok, až vrchol festivalu. Talianska skladateľka Ada Gentile v *Rarefatte aggregazioni* v novom zoskupení zvukov rozozvučala hmatník aj trilkami a decentnými údermi na drevo, za kobylkou, disponujúc širokou a ukážnou dynamickou škálou. Miloslav Miletič, srbský autor, ktorý študoval v Prahe, zanechal svoj predošlý hudobný jazyk a obrátil sa k tradičnejšej hudbe v *Burdónovej Suite* – príjemná hudba s príkladnou súhrou. Štvorčlennému gitarovému súboru, pre ktorý dodnes existuje len málo skladieb, venoval svoju meditatívnu a rytmicky náročnú kompozíciu *Music For Miniature Landscapes* tiež skladateľ Desmond Clarke (United Kingdom). Projekt *F.O.R.F.E.S.T* mladých autorskej dvojice Danieľy Anđrošovej (spev) a Petra Vaculoviča (viola + elektronika) mal vtip a nápaditosť inšpirácie. Výsledný obraz je akousi multimediálnou udalosťou s viacerými časťami s primátom violy a kritickým video-pohľadom na zahľucujúci hluk supermarketov.

S novým, tematicky vyhraneným programom vystúpil brnenský Miloslav Istvan Quartet (Alexej Aslamas, Jan Bělohávek, Stanislav Vacek, Štěpán Filipek). Prvé číslo s nádherným

Quadricinium Fidium patrilo mimoriadnej osobnosti moravskej generácie. Jánovi Novákoví, ktorý bol nútený emigrovať z vlasti za éry komunizmu do Talianska a Nemecka. Forfest uctil jeho tvorbu už predtým uvedením jeho sláčikových kvartet, ktoré sú jedným zo základných kameňov moravskej modernej komornej hudby, s charakteristickým vrúcny, plynulým a kantabilným melosom, a modernou postmartinúovskou harmóniou. V premiére Antona Aslamasa *V štýle starých majstrov* z roku 2015 sa súbor zaskvel svojimi mimoriadnymi kvalitami. Dnes je zaradený medzi popredné české komorné združenia. Američana Johna Zorneho *Kol Nidre* (1999) hralo kvarteto v plnom nasadení, s hutným zvukom a pozornosťou k detailu. Skladba sa veľmi páčila aj zahraničnému publiku. Ocenenie patrí aj nedávno napísaným dvom skladbám z 21. storočia Ondreja Štochlá *Rozcestí* (2014) a *Words Without Thoughts* (Slová bez myšlienok, 2016) inšpirovaná Shakespearovým *Hamletom* od Slavomíra Hořinka. Prekvapivý názov evokuje názvy z minulosti *Piesne bez slov*. Poslednou skladbou večera *Zatemnená krajina* Miloslava Istvana si zaslúžilo kvarteto dlhotrvajúci potlesk.

Fenomenálny sólista na bicie nástroje Čechov-Nemec a svetobežník Tomáš Ondrůšek pozval k svojmu vystúpeniu kolegov z Ugandy (Ugandan Dancers Band), kde v súčasnosti pôsobí na tamojšej univerzite. Autorský premiérový projekt pre Sálu Terrenu kroměřížského zámku, inšpirovaný africkými štýlmi mal úspech, obzvlášť u mladšieho obecnstva. Pohybová a improvizovaná zložka Ondrůškovho farebného hudobného myslenia zámerne stiera hranice medzi európskym a etnickým svetom dnešnej hudby.

Medzinárodné Duo SoliPse, ktoré tvoria pôvodom macedónska flautistka Elena Stojceska a francúzsky gitarista Romain Petiot, zažiarilo

Obr. 3 Tomáš Čížek: Město v hudebním životě

v sviežich skladbách desaťročia medzinárodne známeho Rusa Edisona Denisova a v premiére talianskej „Liebes-lied“ pre flautu a gitaru od Massimiliana Messieriho. Mimoriadne farebné bolo tiež vykonanie diela známeho japonského autora Tore Takemitsu *Toward the sea* pre altovú flautu a gitaru. Zaznel aj po-

puľárny Argentíneec Astor Piazzolla – *Dejiny tanga* pre flautu a gitaru a známi publikovaní francúzski gitaroví autori Vincent Airault – *Nocturno diurno*, Philippe Hurel – *Eolia* pre sólo flautu a cenami ovččená rumunská autorka z Bukurešti Doina Rotaru – *Spiralis* pre altovú flautu a gitaru. Autorský posluchový

Obr. 4 Hudebníci v hľadisku: Nicola Baroni, sólový violončelista, Fínsko

koncert brnenského skladateľa Pavla Slezáka priniesol jeho *Symfóniu č. 7 Regina corona Mediatricis*, op. 95 k jeho 75. výročiu narodenia. Významný americký gitarista William Feasley sa niekoľko krát prezentoval na festivale Forfest. Posledný raz s multimedialným projektom audio-vizualizácie cyklu maliieb svojho otca. Tohto roku vystúpil s hobojistkou Emily Tsai z južnej Kórey s rekordným počtom svetových premiér (5), vrátane diela českého autora Vojtecha Mojžiša *Dreaming Figures*, s reprizovaným jeho dielom *Slavkovské slnko*, inšpirovaným historickou napoleonskou bitkou pri Slavkove, ktorá značne zmenila mapu Európy. V podaní Feasleyho mala skladba potrebnú mužskú razanciu. Komplikované dielo kladie na interpreta vysoké nároky, ktoré zvládol s vkusom zrelého hudobníka. Duo sa zaslúžilo o pred-

vedenie nasledovných premiér skladateľov strednej a staršej generácie s tanečným espritom na jednej strane a závažným vyznením na strane druhej (Marcello Ferraris – Taliansko, Richard Greene, Peter Madlem a Ronald Pearl – USA a Jose Lezcano – Španielsko). Posluchový koncert k životnému jubileu (75) skladateľky Ivany Loudovej zhrnul v skratke syntetické, premyslené, zrelé dielo poprednej českej autorky v reprezentatívnom výbere: *Sólo pre kráľa Dávida*, *Dvojkonzert pre husle, bicie a sláčiky*, *Pražské imaginácie*, *Milosrdný Samaritán*, *Sinfonia Numerica*. Taliansky violončelista Nicola Baroni, ktorý hral v zaujímavých projektoch v predošlých rokoch na festivale, venoval svoj elektro-akustický projekt *Hyper cello* odkazu diela Franza Kafku. Jeho predvedenie a novátorská drama-

turgia si zaslúžia uznanie. Vybral si poviedky (*Pred súdom, Príanie byľ Indiánom, Stromy*) pre štvorčasovú interakciu čela s počítačovým špeciálnym programom, prebiehajúcu v reálnom čase. Metóda jeho voľného tvorenia skladby používa augmentácie, diminúcie, a iné skladateľské „triky“. Začiatok jednotlivých úsekov spoločnej hry s programom udával energickým pohybom sláčika vo vzduchu smerom od seba, vydeľujúc tým reálny zvuk čela a mierne opozdené začiatky následne tvorených niekoľko násobných pásiem a zón jedinej zvukovej línie hudby. Forfest je otvorený zdravému experimentovaniu.

Irena a Vojtěch Havlovi sa prezentovali premiérovým cyklom pre Kvetnú záhradu s poetickým názvom *Sláčikom* – vlastne hudbou ticha, vnútornou introspekciou otvorenej duše, vyšším preduchovneným „minimálom“ s malým tónovým ambitom (niekedy len šesť tónov), tvoriac pravú hudbu, bokom od všetkých štýlov, tragédií a hrdinských tém klasiky a romantizmu. Vo formálne voľnej suite pre altovú a tenorovú violu da gamba a tape, kombinovali vokály s hudobným sprievodom z pásu a s decentným zvukom tibetských mís a zvonkov. Poskytli nepreberné množstvo cizelovania nuáns komorného descendujúceho harmonicky diatonického zvuku bohatého na alikvotné tóny. Koncerty manželov Havlovcov pôsobia ako „hudobné pohľadkanie“ duše. Poznáme ich charakteristickú techniku hry rovným tónom bez vibráta na črievových strunách ľahkým barokovým sláčikom. V začiatkoch ich pôsobenia sa inšpirovali autentickou interpretáciou starej hudby baroka. Dnes ju vnímame ako osobitný prínos tejto originálnej autorskej dvojice do novej tvorby 21. storočia. Keby žil Arthur Schopenhauer, aforisticky by povedal, parafrázujúc tento koncert: keby filozofia bola ako hudba, bola by to pravá filozofia. V programe znela ešte časovo rozsiahla *Na steblo trávy* – na japonskú

poéziu so sprievodom viol da gamba a violončela so záverom tzv. „tapering music“. Vnútorne nás preniesla do krajín Tibetu a ticha. Posledná voľná skladba *Ty plachý vtáčik* bola na poéziu Ireny Havlovej. Forfest tohto roku dal možnosť vyznieť aj iným druhom hudby, nielen europocentrickej.

Popoludňajší koncert pražského Tria HO-STO-MOR (Tereza Horáková – husle, Ondřej Štochl – viola, Alena Moravcová – klavír, Jan Tuláček – gitara) priniesol niekoľko moravských, rakúskych, estónskych, českých a nemeckých skladieb v subtilnej dynamike s zacielením na výrazový detail. *Fialová izba* pre husle a gitaru Ondreja Štochla mala zvláštne čaro, v podstate minimalistická kompozícia. V programe sme počuli originálneho moravského autora Pavla Zemeka-Nováka subtilne, zvukomalebné *Svetlo sviečky* pre gitaru, nemeckého známeho Waltera Zimmermanna *Taula*, Arvo Pärtovu verziu obľúbených *Fratres* pre husle a klavír, známe skladby pre klavír Arnolda Schönberga *Sechs kleine Klavier Stücke*, op. 19, málo hrané Anton Webernove *Vier Stücke*, op. 7 pre husle a klavír a *Trio pre husle, violu a klavír* nemeckého súčasného autora Alberta Breiera.

Rakúska klaviristka gréckeho pôvodu Janna Polyzoides sa objavovala pravidelne v programoch festivalu počas deväťdesiatych rokov v rade viedenských komorných súborov. V predposlednom koncerte Forfestu 2016 predniesla cenný poetický cyklus miniatúr 42 skladieb najslávnejšieho rakúskeho tohoročného jubilanta Friedricha Cerhu (90). Po stránke interpretačnej to bol mimoriadny výkon. Zrelá umelkyňa s kultivovaným prednesom a zmyslom pre vycizelovaný detail, dynamické odtiene až po znejúce super pianissimá. V krátkych skladbách Cerhu inteligentne vystavala dramatický oblúk, rôzne nálady a v jej podaní nechýba ani mužná dynamická prie-

bojnosť. Dlhý takmer hodinový cyklus *Slowakische Erinnerungen aus der Kindheit* (1988) / *Spomienky na detstvo na Slovensku* (42 Pieces for piano sólo) zachycovali zážitky z miest ako sú Myjava, Holíč, Senica, ľudový tanec z Perneku, Gajary, Brezová, Gbely, Kúty, Dobrá voda, Nové Mesto, V temných údoliach Trnavy, Trenčín, Na rieke Váh. Ale aj z Moravy – Hodonín, Moravská elégia, a západného Maďarska Zámok v Csethe, Zámok Szomolányi. Interpretka venovala svoj koncert aj uvedeniu šiestich skladieb ďalšieho rakúskeho autora-jubilanta Ivána Eröda (nar. 1936).

Dramaturgickým a interpretačným vrcholom Forfestu bol koncert Ensemblu Opera Diversa pod názvom „Pocta Františku Gregoru Emmertovi“ v chráme Sv. Mária 28. júna, vďaka bezpečnému vedeniu mladej ambiciózne dirigentky Gabriely Tardonovej a vášnivo až extaticky hrajúcemu slovenskému huslistovi Milanovi Paľovi. *Meditace o zjavení vzkříšeného Pána*, ktoré sú svojskou, formove a harmonicky voľne plynúcou a nekonečne modulujúcou kompozíciou pre husle sólo, Milan Paľa pretransformoval až za jej emocionálny zenit. Emmert a Paľa doslova uchvátili v kompozične výrazovom až ohromujúcom trojčasovom diele *Jakobov zápas* pre violu a sláčiky, kde Paľa nasadil počiatočné forte s tempom rubato, aby sa ďalej pohyboval často na hranici zvuku violy, ozvláštňujúc úseky hudobnej štruktúry niekedy neutrážiteľných tém, večne plynúcej, „až fraktálovite sa rozplývajúcej“ formy. Emmert má nečakané a netradičné závery skladieb, v poslednom takte odchádza zvuk zvláštnou „únikovou“ husľovou figúrou. Emmertove skladby pre soprán a organ *Devät žalmových piesní I a II*, ako aj *Modlitba* pre organ patria duchovnému založeniu skladateľa, jeho kontemplácii a intuitívnemu komponovaniu, so zvláštnymi ustavične modulujúcimi akordmi v každom takte. Zaujali aj ostatné

skladby. *Trzy utwory w starym stylu* pre sláčiky Henryka Mikolaja Góreckého, prekvapili nádhernou lyrickou melodikou a harmóniou z periódy 80. rokov, keď zavrhol serializmus predošlej éry. Podobné epitetony peknej, harmonicky éterickej, hlboko duchovne vyznievajúcej skladby možno udeliť moravskému autorovi Ondřejovi Kyasovi v *Introitusu* pre sláčikový orchester a estónskemu skladateľovi Toivo Tuulevovi v 13 minútovej kompozične dobre vystavanej *Kadencii II* pre sláčiky.

Forfest si získava čím ďalej tým viac aj zahraničných skladateľov a zanietnených interpretov, ktorí sa vyznačujú vynikajúcou úrovňou a ľudskou skromnosťou, nie sú tu zhyčkané hviezdy s vysokými honorárovými požiadavkami, preto Forfest musí ďalej plniť úlohu zástancu novej hudby a tiež tej, ktorá sa predtým nesmeľa objaviť na pódiách totalitnej éry našich národov.